๕. รีเฟล็กซ การไอ

โดยปรกติแล้ว รีเฟล็กซ การไอเกิดขึ้นจากการระคายเคืองในระบบการหายใจ, และมีหน้าที่ชำระทางเดินหายใจให้ปราศจากวัตถุต่างที่หรือสิ่งปลดปล่อยคั่งค้าง, โดยมีวงจรประสาทเริ่มจากใยประสาทรับความรู้สึกของประสาท เวกัส ที่อยู่ในทางเดินหายใจส่วนต้นขึ้นไปยัง นูเคลียส ของเวกัส ในสมองส่วน เมดัลลา, ประสานงานกับ นิวโรน ของ นูเคลียส โสลิตาเรียส และของ เรติคุลาร์ ฟอร์เมชั่น ในระดับ อินฟีเรียร์ โอลีฟว์, แล้วบังคับศูนย์การหายใจให้ทำงานเปลี่ยนไป, ส่งพลังสั่งการไปตามประสาทไขสันหลังและประสาท เฟรนิค สู่กล้ามเนื้อที่เกี่ยวกับการหายใจ, ทำให้เกิดการไอ.

แต่มี รีเฟล็กซ การไอที่อาจเกิดขึ้นได้จากการ กระตุ้น อวัยวะ นอกระบบการหายใจ, โดยมีวงจรประสาทสายเดียวกัน, หากแต่เริ่มจากใยประสาท รับความรู้สึกของแขนงประสาท เวกัส ที่เรียกว่า *ประสาทอาร์โนลด์* (ฟริดริช อาร์โนลด์ เป็นนักกายวิภาคศาสตร์ชาวเยอรมัน, ค.ศ. ๑๘๐๓—๑๘๙๐) ที่เลี้ยงด้านหลังของเอาริเคิล, ผิวของช่องหูชั้นนอก, และส่วนล่างของแก้วหู. ดังนั้นการแคะหูหรือการระคายเคืองภายในช่องหูชั้นนอกโดยวัตถุต่างที่หรือโดยพยาธิสภาพก็ตาม, อาจทำให้มี รีเฟล็กซ การไอเกิดขึ้นได้. จึงเป็นข้อควรสังวรสำหรับแพทย์ฝ่ายรักษาเมื่อพบผู้ป่วยไอเรื้อรังที่ตรวจไม่พบอาการแสดงทางกายภาพผิดปรกติในระบบการหายใจ และไม่สนองตอบต่อการรักษา, ให้ระลึกว่าอาจมีเหตุระคายเคืองอยู่ภายในช่องหูชั้นนอก, อาทิ โรคเชื้อราจาก แอสเปอร์จิลลุส, หรือมีวัตถุต่างที่เข้าไปอยู่โดยเหตุใดก็ตาม, เป็นต้น.

เอกสาร:

๑. จึงเจริญ, ดิถี.: กลไกการไอ. สารศิริราช ๒๕๑๓, ๒๒ : ๒๘๖.

๒. Ballenger, S.S.: Disseases of the Nose, Throat and Ear. 11th. Ed., Lea & Febiger, Philadelphia, 1969, p. 515.

๓. Brash, J.C.: Cunningham's Text-book of Anatomy. 9th. Ed., Oxford Univ. Press, London, 1953, p. 1038.

๔. Taylor, N.B.: Stedman's Medical Dictionary, 19th. Ed. rev., Williams & Wilkins Co., Baltimore, 1957, p. 116.

สมชัย บวรกิตติ พ.ด.
(ภาควิชาอายุรศาสตร์)